ਗਰੁੱਪ ਏ

ਨੋਟ : ਵਿਭਾਗੀ ਨਿਯਮ ਦਰਜਾ I, II ਅਤੇ III ਜੋ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਹਨ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵੇਤਨ ਸਕੇਲਾਂ/ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੇ ਸੋਧੇ ਨਿਯਮ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਹੋਣ ਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Government of Punjab

Department of Education

(Education Cell)

NOTIFICATION

The 23rd December, 1996

No. GSR.34/Const/Art/309/97 :- In exercise of powers conferred by the proviso to article 309 of the constitution of India, and all other powers enabling him in this behalf, the Governor of Punjab is pleased to make the following rules regulating the recruitment and conditions of service of persons appointed to the Punjab Languages (Class I) Service, namely :-

1. **Short title, commencement and application -**
   (1) These rules may be called the Punjab Languages (Class I) Service Rules, 1997.
   (2) They shall come into force at once.
   (3) They shall apply to posts specified in Appendix 'A' to these rules.
2. **Definitions :-** (1) In these rules, unless the context otherwise requires :-
   (a) "Appendix" means an appendix appended to these rules;
   (b) "Government" means the Government of the State of Punjab in the Department of Education (Language Wing);
   (c) "Service" means the Punjab Language (Class-I) Service;
   (2) The expressions used in these rules but not defined shall have the same meanings as are assigned to these in the Punjab Civil Services (General and Common Conditions of Service) Rules, 1994.
3. **Number and character of posts -** The service shall comprise the posts specified in Appendix 'A':

Provided that nothing in these rules shall effect the inherent right of the Government to add to or reduce the number of such posts or to create new posts with different designations and scales of pay, whether permanently of temporarily.

4. **Appointing Authority :-** All appointment to the Service, shall be made by the Government.

5. **Method of appointment and qualifications** (i) Recruitment to the service, shall be made in the manner specified in Appendix 'B' :

(ii) Appointment to the Service by promotion shall be made by selection on the basis of seniority-cum-merit and no person shall b e entitled to claim promotion on the basis of seniority alone.

6. Discipline, penalties and appeals :- (1) In the matters relating to discipline, penalties and appeals, the members of the service shall be Governed by the Punjab Civil Services, (Punishment and Appeal) Rules 1970, as amended from time to time.

(2) The authority empowered to impose penalties or pass orders as are respectively mentioned in rules 5 and 15 of the Punjab Civil Services (Punishment and Appeal) Rules, 1970 shall be Government.

7. Application of the Punjab Civil Services (General and Common Conditions of Service) Rules, 1994 :- In respect of the matters which are not specifically provided in these rules the members of the service shall be governed by the provisions of the Punjab Civil Services (General and Common Conditions of Service) Rules, 1994 as amended from time to time.

8. Interpretation :- If any question arises as to the interpretation of these rules, the Government shall decide the same.

9. Repeal and saving :- The Punjab Department of Education (Languages) Class I Service Rules, 1982, are hereby repealed :

Provided that any order issued or any action taken under the rules so repealed shall be deemed to have been issued or taken under the corresponding provisions of these rules.

APPENDIX 'A'

(See Rule 1 (3) and 3)

Sr. No.	**Designation of the post**	No. of Posts			**Scale of Pay in Rs.**
		Permanent	***Temporary***	***Total***	
1.	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**
1.	Director	1	---	1	4500-125-5000-150-5900-200-6700
2.	Additional Director	1	---	1	3700-100-4000-125-5000-150-5300
3.	Joint Director	1	1	2	3000-100-4000-125-4500

APPENDIX 'B'
(See Rule 5)

S. No.	Designation	Percentage of Appointment by			Educational Qualifications and Experience for Appointment by		
		Promotion	**Direct Appointment**	**Transfer**	**Promotion**	**Direct Appointment**	**Transfer**
1.	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
1.	Director	100%	If no suitable candidate is available for appointment either by promotion or by transfer	If no suitable candidate is available for appointment by promotion	By promotion of Additional Director who has an experience of working as such for a minimum period of two years either as Additional Director or in combination of the experience of working as Joint Director.	(i) Second class M.A. in Punjabi and Second class Master's Degree in any subject other than Punjabi from the recognized University; and (ii) Knowledge of Hindi of Matriculation standard or its equivalent; and (iii) Experience of working as Class I and Class II Officer in any Government office for a minimum period of ten years out of which atleast five years should be as Class I Officer including experience of Translation/ Lexicography/ Encyclopaedia and / or Terminology for a minimum period of seven years and of Administration for a minimum period of three years.	Same as are specified for direct appointment.
2.	Additional Director	100%	If no suitable candidate is available for appointment either	If no suitable candidate is available for	From amongst the Joint Directors who have an experience	(i) Second Class M.A. in Punjabi and Second Class Master's/ Degree in any other Subject from the	Same as proposed for direct

			by promotion or by transfer	appointment by promotion	of working as such for a minimum period of three years either as Joint Director or in combination of the experience of working as Deputy Director of the Punjab Languages (Class II) Service.	recognized university. (ii) Knowledge of Hindi of Matriculation standard or its equivalent; and (iii) Experience of working as Class I and Class II Officer in any Government office for a minimum period of eight years out of which atleast two years should be as Class I Officer including experience of Translation, Lexicography, Encyclopaedia and / or Terminology for a minimum period of six years and of Administration for a minimum period of two years.	appointment.
3.	Joint Director	100%	If no suitable candidate is available for appointment either by promotion or by transfer	If no suitable candidate is available for appointment by promotion	From amongst the Deputy Directors of the Punjab Languages (Class II) Services who have an experience of working as such for a minimum period of two years	(i) Second class M.A. in Punjabi and Second class Master's Degree in any other subject from the recognized University; (ii) Knowledge of Hindi of Matriculation standard or its equivalent; and (iii) Experience of working as Class II Officer in any Government office for a minimum period of seven years including experience of Translation, Lexicography, Encyclopaedia and / or Terminology for a minimum period of five years and of Administration for a minimum period of two years.	Same as proposed for direct appointment.

SHYAMA MANN
PRINCIPAL SECRETARY TO GOVT. PUNJAB
DEPARTMENT OF HIGHER EDUCATION AND LANGUAGES

ਗਰੁੱਪ ਬੀ

ਨੋਟ : ਵਿਭਾਗੀ ਨਿਯਮ ਦਰਜਾ I, II ਅਤੇ III ਜੋ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਹਨ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵੇਤਨ ਸਕੇਲਾਂ/ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੇ ਸੋਧੇ ਨਿਯਮ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਹੋਣ ਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Department of Languages Punjab

NOTIFICATION

The 21st January, 1974

No. G.S.R. 7/ Const./Art.309/74- In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and all other powers enabling him in this behalf, the Governor of Punjab is pleased to make the following rules regulating the recruitment and the conditions of service of persons appointed to the Punjab Languages Department (State Service Class II), namely:-

PART I- GENERAL

(1) These rules may be called the Punjab Languages Department (State Service Class II) Rules 1974.

(2) They shall come into force on the date of their first publication in the official Gazette.

(3) They shall apply to the posts specified in Appendix 'A' to these rules.

2. **Definitions**- In these rules, unless the context otherwise requires:-

a. **"Commission"** means the Punjab Public Service Commission;

b. **"Direct Appointment"** means an appointment made otherwise than by promotion or by transfer of an official already in the service of Government of India or of a State Government;

c. **"Government"** means the Punjab Government in the Administrative Department

d. **"Recognized University"** means -

(i) any university incorporated by law in any of the State of India; or

i. The Punjab, Sind or Dacca University in the case of degrees or diplomas obtained as a result of examinations held by these Universities before the 15th August, 1947; or

ii. any other university which is declared by the Government to be a recoganised university for the purpose of these rules.

e. **"Service"** means the Punjab Languages Department (State Service Class II).

3. The service shall comprise the posts specified in Appendix 'A' to these rules :

Number and character of posts -

Provided that nothing in these rules shall effect the inherent right of the Government to make additions to or reduction in the number of such posts or create new posts with different designation and scales of pay, whether permanently or temporarily.

PART II- APPOINTMENT

4. **"Appointing Authority"** All the appointments to the service shall be made by the Government.

5. Nationality, domicile and character of candidates -

(1) No person shall be appointed to the service unless he is :-

(a) a citizen of India; or

(b) a subject of Sikkim; or

(c) a subject of Nepal; or

(d) a subject of Bhutan; or

(e) A Tibetan refugee who came over to India before the Ist January, 1952 with the intention of permanently settling in India; or

(f) a person of Indian origin who has migrated from Pakistan, Burma, Ceylon and East African countries of Kenya, Uganda and the United Republic of Tanzania (formerly Tanganyiaka and Zanzibar) with the intention of permanently settling in India;

Provided that a candidate belonging to categories (c), (d), (e) and (f) shall be a person in whose favour a certificate of eligibility has been given by the Government of India and if he belongs to category (f) the certificate of eligibility will be issued for a period of one year, after which such a candiate will be retained in service subject to his having acquired Indian citizenship.

(2) A candidate in whose case a certificate of eligibility is necessary may be admitted to an examination or interview conducted by the Commission or any other recruiting authority on his furnishing proof that he has applied for the certificate and he may also provisionaly be appointed subject to the necessary certificate being given to him by the Government of India.

(3) No person shall be recruited to the Service by direct appointment unless he produces a certificate of character from the principal

academic office of the university, college, school or institution last attended, if any, and similar certificates from responsible persons not being his relatives, who are well acquainted with him in his private life and are inconnected with his university, college, school or institution;

6. **Age-** No person shall be appointed to the service by direct recruitment if he is less than twentyone years or more than forty years of age on the date of appointment.

Provided that is the case of candidates belonging to Scheduled Castes scheduled Tribes and other Backward Classes, the maximum age limit shall be such as may be prescribed by Government from time to time.

7. Disqualifications - No person;

(a) who has entered into or contracted a marriage with a person having a spouse living; or

(b) who, having spouse living has entered into or contracted a marriage with any person,

Shall be eligible for appointment to the Service :

Provided that the Government, may if satisfied that such marriage is permissible under the personal law applicable to such person and the other party to the marriage and there are other grounds for so doing except any person from the operation of this rule.

8. Qualifications- No person shall be appointed to the service by direct recruitment unless he possesses the educational and other qualifications prescribed in Appendix "A".

9. (I) **Method of appointment -** Appointment to the post in the Service shall be made in the manner indicated below :-

(a) In the case of Deputy Director-

by promotion from amongst Assistant Directors who have experience of working as Assistant Director for a minimum period of seven years.

(b) In the case of Assistant Director -

(i) $33^1/_3$ percent of the posts by direct appointment;

(ii)$66^2/_3$ percent of the posts by promotion from amongst Research Assistants or District Languages Officer who are M.A's in any subject and honours in Punjabi or Hindi or Urdu or Law Graduate, and who have an experience of working on either or both of these posts for a minimum period of five years and if no suitable departmental hands are available then by transfer of an official working on a similar post either in the service of Government of India or of a State Government.

i. When any vacancy occurs or is about to occur the Government shall determine that manner in which such a vacancy shall be filled.

Part III- Conditions of Service

10. **Probation of memebrs of Service -** (1) Persons appointed to the Service shall remain on probation for a period of two years, if appointed by direct recruitement and one year if appointed otherwise :

Provided that -

(a) any period, after such appointment, spent on deputation on a corresponding or a higher post shall count towards the period of probation;

(b) in the case of any appointment by transfer, any period of work on an equivalent or higher rank, prior to appointment to the service may at the discretion of Government be allowed to count towards the period of probation; and

(c) any period of officiating appointment to the service shall be reckoned as a period spent on probation but no person who has so officiated shall on the completion of the prescribed period of probation be entitled to be confirmed unless he is appointed against a permanent vacancy.

(2) If the work or conduct of person appointed to the Service during the period of probation is, in the opinion of the appointing authority, not satisfactory, it may :-

(a) dispense with his service, if appointed by direct recruitment; or

(b) if recruited otherwise :-

(i) revert him to his former post; or

(ii) deal with him in such other manner as the terms and conditions of his previous appointment permit.

(3) On the completion of the period of probation of a person, the appointing authority may -

(a) if his work or conduct has, in its opinion been satisfactory -

(i) confirm such person, from the date of his, appointing if appointed against permanent vacancy; or

(ii) confirm such person from the date from which a permanent vacancy occurs, if appointed against a temporay vacancy; or

(iii) declare that he has completed his probation satisfactorily, if there is no permannet vacancy; or

(b) If his work or conduct has not been in its opinion, satisfactory :-

(i) dispense with his services, if appointed by direct appointment or if appointed otherwise revert him to his former post, or deal with him

in such other manner as the terms and conditions of his previous appointment permit; or

(ii) extend his period of probation and thereafter pass such order as it could have passed on the expiry of the first period or probation :

Provided that the total period of probation including extension, if any, shall not exceed three years.

11. Seniority of members of Service - The seniority inter-se of members of the service shall be determined by the length of continuous service on a post in the service :-

Provided that in the case of memebers appointed by direct appointment the order of merit determined by the Commission shall not be disturbed and persons appointed as a result of an earlier selection shall be senior to those appointed as a result of subsequent selections :

Provided further that in the case of two or more members appointed on the same date, their seniority shall be determined as follows :-

(a) a member appointed by direct appointment shall be senior to a member appointed otherwise ;

(b) a member appointed by promotion shall be senior to a member appointed by transfer ;

(c) in the case of members appointed by promotion or transfer, seniority shall be determined according to the seniority of such members in the appointments from which they were promoted or tranferred; and

(d) In the case of members appointed by tranfer from different cadres, their seniority shall be determined according to pay, preference being given to a member who was drawing a higher rate of pay in his previous appointment; and if the rates of pay drawn are also the same, then by their length of service in those appointments and if the length of such service also is the same, an older member shall be senior to a younger member ;

Note - This rule shall not apply to persons appointed on purely provisional basis.

Note - *In the case of members whose period of probation is extended under rule 10 of these rules, the date of appointment for the purpose of this rule shall be deemed to have been deferred to the extent the period of probation is extended.*

12. **Pay of members of Service -** Members of the Service shall be entitled to such scales of pay as may be authorised by Government from time to time. The scales of pay at persent enforce in respect of sepecified posts are given in Appendix 'A' to those rules.

13. Liability to Serve - A Member of the service shall be liable to serve at any place, whether within or outside the State of Punjab on being ordered so to do by the appointing authority.

14. Liability of Members of Service to transfer - Every member of the Service may be transferred by Government to any post, whether included in any other service or not on the same terms and conditions as are specified in rule 3.17 of Punjab Civil Services Rules, Volume I, Part I.

15. Leave, pension and other matters - In respect of leave, pension and other matters not expressly provided for in these rules, the members of the Service shall be governed by such rules, and regulations as may have been or may hereafter be adopted or made by the competent authority under article 309 of the Constitution of India or under any law for the time being in force made by the State Legislature and the rule made thereunder.

16. Discipline, penalties and appeals - In matters relating to discipline punishment and appeal, members of the Service shall be governed by the Punjab Civil Services (Punishment and Appeal) Rules 1970 as ammended from time to time.

Provided that the Government shall be the punishing authority in respect of the member of the Service.

17. Liability for vaccination and re-vaccination. - Every member of the service shall get himself vaccinated or re-vaccinated when Government so direct by a special or general order.

18. Oath of allegiance - Every member of the service, unless he has already done, so shall be required to take the oath of allegiance to India and the Constitution of India as by law established.

19. Power to relax :- Where the State Government, is of opinion that it is necessary or expedient so to do, it may, by orders for reasons to be recorded in writing, relax any of the provisions of these rules with respect to any class or category of persons;

APPENDIX 'A'

(as rules 3.8 and 11)

Qualifications

Sr. No.	Designation	No. of Posts	Scale of posts	Qualification for direct appointment
1.	Deputy Director	1	400-30-550/ 40-750/50 1,250	
2.	Assistant Director Languages	10	400-30-700/ 40-1,100	1. (a) M.A. in Punjabi and honours in Sanskrit or Persian or Hindi or L.L.B. (b) 5 Years experience of translation, Lexicography terminology or editing in some Government Department or recognised institution or Sahit Academy, New Delhi OR 2. (a) M.A. in any subject excepting Mathematics or M.A. in Mathematics with statistics. (b) 5 Years experience of collecting statistical data in the field. (c) 5 Years administrative experience in Government office OR 3. (M.A. in any art subject excepting Punjabi or (LLB) with honours in Punjabi and Matric Standard Hindi or Sanskrit Preference will be given to M.A. in Ecnomics. 5 Years experience in office adminstration field work OR literary work including atleast two years office experience.

OR

4. (a) M.A. or M.Sc. in any subject or LLB with Honours in Punjabi.
(b) M.A. in Punjabi and M.A in Hindi or Sanskrit.
(c) 5 years experience of Lexicography, translation, Terminology or Editing in some Government Department recognised institution or some Research or Literary work to his credit.

OR

5. M.A. or M.Sc. in any subject with Honours in Punjabi or Hindi or Persian with experience of atleast 2 years of teaching in Government College of Examination Superintendent of any University.

JOGINDER SINGH

Secretary to Govt., Punjab,
Education and Language Department

ਗਰੁੱਪ ਸੀ

ਨੋਟ : ਵਿਭਾਗੀ ਨਿਯਮ ਦਰਜਾ I, II ਅਤੇ III ਜੋ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਹਨ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵੇਤਨ ਸਕੇਲਾਂ/ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੇ ਸੋਧੇ ਨਿਯਮ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਹੋਣ ਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ

ਅਧਿਸੂਚਨਾ

23 ਜਨਵਰੀ, 1965

ਨੰ: 591-2 ਐਲ ਜੀ 65/2125- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਇਖ਼ਤਿਆਰਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਮਿਤ, ਉਸ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ(ਰਾਜ ਸੇਵਾ, ਵਰਗ।।।) ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਮਨ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪੂਰਬਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ:-

ਭਾਗ- ।-ਆਮ

1. (1)	ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ(ਰਾਜ ਸੇਵਾ,ਵਰਗ ।।।) ਨਿਯਮ 1965 ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।	ਸੰਖੇਪ ਨਾਂ, ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ
(2)	ਇਹ ਫੌਰਨ ਨਾਫਜ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।	
(3)	ਇਹ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਕਾ 'ੳ'ਵਿਚ ਉਲਿਖਤ ਆਸਾਮੀਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।	
2.(ੳ)	"ਬੋਰਡ" ਦਾ ਅਰਥ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਚੋਣ ਬੋਰਡ, ਪੰਜਾਬ ਹੈ;	ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ
(ਅ)	"ਕਮਿਸ਼ਨ" ਦਾ ਅਰਥ, ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ;	
(ੲ)	" ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਅਜਿਹੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਉਸੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਡਰ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਗੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੋਰਵੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ;	
(ਸ)	"ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ" ਦਾ ਅਰਥ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬ, ਹੈ;	
(ਹ)	" ਸਰਕਾਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਵਿਭਾਗ ਹੈ;	

(ਕ) " ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ" ਦਾ ਅਰਥ :-

(i) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਮਤ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੈ ਜਾਂ

(ii) 15 ਅਗਸਤ, 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਜਾਂ ਡਿਪਲੋਮਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ, ਪੰਜਾਬ, ਸਿੰਧ ਜਾਂ ਢਾਕਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੈ;ਜਾਂ

(iii) ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਮਾਨਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਰਾਰ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ;

(ਖ) "ਸੇਵਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ(ਰਾਜ ਸੇਵਾ, ਵਰਗ ।।।) ਹੈ।

ਆਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸਮ

3. ਇਹ ਸੇਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਕਾ 'ੳ' ਵਿਚ ਉਲਿਖਤ ਆਸਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣੇਗੀ:

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੁਝ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਜਾਂ ਕਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਾਧਾ ਜਾਂ ਕਮੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ।

ਭਾਗ-।।-ਭਰਤੀ

ਨਿਯੁਕਤੀ-ਅਥਾਰਿਟੀ

4. ਇਸ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਕੌਮੀਅਤ, ਅਧਿਵਾਸ ਅਤੇ ਚਾਲ ਚਲਨ

5. (i) ਇਸ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ:-

(ੳ) ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ

(ਅ) ਸਿੱਕਮ ਦੀ ਪਰਜਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ

(ੲ) ਨੀਪਾਲ ਦੀ ਪਰਜਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ

(ਸ) ਭੂਟਾਨ ਦੀ ਪਰਜਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ

(ਹ) ਅਜਿਹਾ ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਸਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, 1 ਜਨਵਰੀ, 1962 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ

(ਕ) ਭਾਰਤੀ ਅਮਲੇ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਸਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸ ਕਰਕੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇ:

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਰਗ (ੲ), (ਸ), (ਹ) ਅਤੇ (ਕ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤਵਾਨ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਤਰਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਵਰਗ(ਕ) ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਪਾਤਰਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਤਾਬੇ ਹੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਜਿਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪਾਤਰਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਉਤੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਈ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਬੈਠ ਸਕੇਗਾ ਜਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤਵਾਨ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤਾਬੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ

ਜਾ ਸਕੇਗਾ ।

(3) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਾਲਜ, ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ, ਜਿਥੇ ਅੰਤਲੀ ਵੇਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਅਫ਼ਸਰ ਤੋਂ ਆਚਰਣ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਜਿਹੇ ਦੋ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ, ਜਿਹੜੇ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਾ ਹੋਣ, ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਫ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕਾਲਜ, ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਾ ਹੋਣ, ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰੇ ।

(4) ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਤਨੀਆਂ ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਪਤਨੀ ਜਿਉਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ, ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ।

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਉਮਰ

6. ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 17 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ, ਸੇਵਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਨਿਸਟੀਰੀਅਲ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 17 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ:

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਤੇ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ, ਸਰਕਾਰ ਉਮਰ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾਂ ਵਿਚ ਰਿਆਇਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਹੋਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਅਜਿਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ, ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ, ਨਿਯਤ ਕਰੇ ।

7. (1) ਸੇਵਾ ਵਿਚਲੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ -- **ਭਰਤੀ ਦਾ ਢੰਗ**

(ੳ) ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ;

(ਅ) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਗੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬਦਲੀ ਜਾਂ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ

(ੲ) ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ-

ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ-

(i) ਸੁਪਰਡੰਟ, ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ, ਹੈਡ ਕਲਰਕਾਂ ਅਤੇ ਕਲਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ, ਅੰਤਕਾ 'ੳ'ਵਿਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ, 66 2/3% ਆਸਾਮੀਆਂ ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਬਦਲੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ $33^{1/3}$% ਆਸਾਮੀਆਂ ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ;

(ii);[govzN, ;[gotkJh}oK ns/ j?v eboeK dhnK nk;kwhnK dh ;{os ftu ;kohnK nk;kwhnK T[s/ fB:[eshnK soZeh iK pdbh d[nkok ehshnK ikDrhnKl ns/

(iii) ਕਲਰਕਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ 20% ਆਸਾਮੀਆਂ ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ 80% ਆਸਾਮੀਆਂ ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ।

2) ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਉਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ, ਯੋਗਤਾ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦਿਆਂ, ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕੱਲੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ।

ਸਿੱਖਿਅਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ

8. (1) ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਕਾ 'ਓ' ਦੇ ਖਾਨਾ 5 ਵਿਚ ਉਲਿਖਿਤ ਸਿਖਿਅਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ:-

ੳ) ਖੋਜ ਸਹਾਇਕ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਾਸ਼ਾ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਗਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ,ਉਰਦੂ ਜਾਂ ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਆਨਰਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਨੁਵਾਦਕ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਉਰਦੂ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ:

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ, ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਘਟੋ ਘੱਟ ਸਿਖਿਅਕ ਕਾਬਲੀਅਤ, ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ;

(ਅ) ਅਨੁਵਾਦਕ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਉਰਦੂ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਗਰੇਜੂਏਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਨੁਵਾਦਕ(ਪੰਜਾਬੀ) ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਆਨਰਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਰਦੂ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਰਦੂ ਜਾਂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦਾ ਆਨਰਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਕੋਸ਼ਕਾਰ ਜਾਂ ਪਰੂਫ਼ ਰੀਡਰ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋਂ ਘੱਟ 3 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ;

(ੲ) ਪਰੂਫ਼ ਰੀਡਰ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਗਰੈਜੂਏਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕਾਪੀ ਹੋਲਡਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 3 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿਚ 7 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ ;

(ਸ) ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 10 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗਰੈਜੂਏਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ;

(ਹ) ਸੁਪਰਡੰਟ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਹੈਡ ਕਲਰਕ ਜਾਂ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਹਾਇਕ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋਵੇ;

(ਕ) ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ(ਪ੍ਰੀਖਿਆ) ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਹੈਡ ਕਲਰਕ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਜਾਂ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਹਾਇਕ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ;

ਨੋਟ:1 ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਜੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਤਰਜੀਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੌਮੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਖ਼ੁਦ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਾਜਕ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ।
ਨੋਟ:2 ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਕਾ 'ਓ' ਦੇ ਖਾਨਾ 5 ਵਿਚ, ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਆਸਾਮੀ ਲਈ ਬਦਲਵੀਆਂ ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਆਸਾਮੀ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ ਉਲਿਖਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਉਸ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ।

(ਖ) ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ(ਪ੍ਰਚਾਲਣ) ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਨਸਟਰਕਟਰ ਜਾਂ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਜਾਂ ਇਨਸਟਰਕਟਰ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ।

(ਗ) ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਗਰੈਜੂਏਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ;

ਘ) ਹੈਡ ਕਲਰਕ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਹਾਇਕ ਜਾਂ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ, ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਹਾਇਕ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ;

(ਙ) ਇਨਸਟਰਕਟਰ(ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ) ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਨਸਟਰਕਟਰ(ਪੰਜਾਬੀ) ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ(ਪੰਜਾਬੀ) ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਇਨਸਟਰਕਟਰ(ਹਿੰਦੀ) ਦੀ (ਹਿੰਦੀ) ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ;

(ਚ) ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਲਰਕ, ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਜਾਂ ਲੇਖਾਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੁਅਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਹਾਇਕ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ;

(ਛ)ਲੇਖਾਕਾਰ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਲਰਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਹਾਇਕ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ;

(ਜ) ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ(ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ) ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ(ਪੰਜਾਬੀ) ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਪਿਸਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ(ਹਿੰਦੀ) ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਟਾਈਪਿਸਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 3 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ, ਜੋ ਵੀ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ;

(ਝ)ਕਲਰਕ ਜਾਂ ਟਾਈਪਿਸਟ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਕਰਾਈਬ ਜਾਂ ਰੈਸਟੋਰਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਨਾ ਹੋਵੇ;

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟਾਈਪਿਸਟ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਸੂਰਤ

ਵਿਚ ਉਹ ਟਾਈਪ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ 30 ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿੰਟ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ;

(ਞ) ਸਕਰਾਈਬ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਰੈਸਟੋਰਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 3 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਨਾ ਹੋਵੇ;

(ਟ) ਰੈਸਟੋਰਰ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਦਫ਼ਤਰੀ ਜਾਂ ਜਿਲਦਸਾਜ਼, ਗੈਸਟੈਟਨਰ ਓਪਰੇਟਰ ਜਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

ਭਾਗ-।।।-ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ

9.(1) ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੇ ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ਤਾਂ 2 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਤੇ ਜੇ ਹੋਰਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਪਰਖ ਤੇ ਰਹਿਣਗੇ : — ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪਰਖ

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ:-

(ੳ) ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਜਾਂ ਉਚੇਰੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਬਿਤਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਇਸ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਨਿਯਤ ਪਰਖ ਅਧੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(ਅ) ਬਦਲੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ, ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਉਚੇਰੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਤੇ, ਇਸ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਨਿਯਤ ਪਰਖ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗਿਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ; ਅਤੇ ;

(ੲ) ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਮੁਕਾਮ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪਰਖ ਅਧੀਨ ਬਿਤਾਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮੈਂਬਰ, ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਮੁਕਾਮ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਪਰਖ ਦਾ ਮੁਕਰੱਰ ਸਮਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ, ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪੱਕੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

(2) ਜੇ ਪਰਖ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਾਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਆਚਰਣ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿਚ, ਤਸਲੀਬਖਸ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ :-

(ੳ) ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ;

(ਅ) ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰਵੇਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ;

(i) ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰਵ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਪਰਤਾ ਸਕੇਗੀ;

(ii) ਉਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਡੀਲ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਬਾਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ।

(3) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਪਰਖ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਉਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਿਟੀ:-

(ੳ) ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿਚ, ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ :-

(i) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੇ ਉਹ ਪੱਕੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੱਕਾ ਕਰ ਸਕੇਗੀ; ਜਾਂ

(ii) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੇ ਉਹ ਕੱਚੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੱਕਾ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੱਕੀ ਆਸਾਮੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ

(iii) ਜੇ ਕੋਈ ਪੱਕੀ ਆਸਾਮੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਰਖ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਅ) ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿਚ, ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ:-

(i) ਜੇ ਉਹ ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਜਾਂ, ਜੇ ਉਹ ਹੋਰਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰਵ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਪਰਤਾ ਸਕੇਗੀ, ਜਾਂ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਨ੍ਹਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ;

(ii) ਉਸ ਦੀ ਪਰਖ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਪਰਖ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ:

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਖ ਦਾ ਕੁੱਲ ਸਮਾਂ, ਵਧਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਸਮੇਤ, ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਵਧੇਗਾ।

10. ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ, ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਨਿਰਣਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਵਿਨਿਰਣਿਤ ਯੋਗਤਾ ਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਮਗਰਲੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ:

ਪਰੰਤੂ ਹੋਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਨਿਰਣਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:-

(ੳ) ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੈਂਬਰ, ਹੋਰਵੇਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਹੋਵੇਗਾ;

(ਅ) ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੈਂਬਰ, ਬਦਲੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਹੋਵੇਗਾ;

(ੲ) ਤਰੱਕੀ ਜਾਂ ਬਦਲੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ, ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਜਾਂ ਬਦਲੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਨਿਰਣਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਅਤੇ

(ਸ) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਡਰਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ, ਤਨਖਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਨਿਰਣਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਤਰਜੀਹ ਉਸ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਉਚੇਰੇ ਦਰ ਤੇ ਤਨਖਾਹ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਲਈ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਦਰ ਵੀ ਇਕੋ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਮਾਈ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਨਿਰਣਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਮਾਈ ਵੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਾਲਾ ਮੈਂਬਰ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨੋਟ-1 ਇਹ ਨਿਯਮ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੋਗਤਾ-ਟੈਸਟ ਅਜੇ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਅਣ-ਅੰਤਮ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ।

ਨੋਟ-2 ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਯਮ 9 ਅਧੀਨ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ, ਅਜਿਹੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਪਰਖ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨੋਟ-3 ਤਿੰਨਾਂ ਯੂਨਿਟਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ

ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਦਲੀ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਸਾਂਝੀ ਹੋਵੇਗੀ।

11. ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਜਿਹੇ ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਲਿਖਤ ਆਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਾਫ਼ਜ਼ ਤਨਖਾਹ-ਸਕੇਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਕਾ 'ੳ' ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। — ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ

12. ਛੁੱਟੀ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਤ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤਵਾਨ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣਗੇ; — ਛੁੱਟੀ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਸਾਬਕਾ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਿਆਸਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਨ, ਛੁੱਟੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਿਯਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰਤਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਇਕ ਨਵੰਬਰ, 1956 ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਤ ਹੋਣਗੇ।

13. ਸੇਵਾ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਦਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜਿਆ ਜਾਵੇ, ਬਦਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਗੀ ਹੋਵੇਗਾ। — ਬਦਲੀ ਦੇ ਭਾਗੀ

14. (1) ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ(ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮਾਵਲੀ, 1952, ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤਰਮੀਮ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ; ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਤ ਹੋਣਗੇ: — ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਦੰਡ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੰਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਜਿਹੇ ਢੰਡ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤਵਾਨ ਅਥਾਰਿਟੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਿਟੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਕਾ 'ਅ' ਵਿਚ ਉਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮਾਵਲੀ, 1952 ਦੇ ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਉਪ ਨਿਯਮ(1) ਦੇ ਖੰਡ(ੲ) ਅਤੇ (ਸ) ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤਵਾਨ ਅਥਾਰਿਟੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਿਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਕਾ 'ੲ' ਵਿਚ ਉਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਲੋਦੇ ਜਾਂ ਮੁੜ-ਲੋਦੇ ਲੁਆਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 15. ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਮ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ, ਸੇਵਾ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਲੋਦੇ ਲਗਵਾਏਗਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਲੋਦੇ ਲਗਵਾਏਗਾ।

ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਸਹੁੰ 16. ਸੇਵਾ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਹੁੰ ਨਾ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤਿ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣੀ ਲੋੜੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਨਿਯਮ ਨਰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ 17. ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਮਲਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਣਉਚਿਤ ਕਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਨਰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸੁਨੀਤੀ ਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ।

ਅੰਤਕਾ 'ੳ'

(ਵੇਖੋ ਨਿਯਮ 1, 3,7 ਅਤੇ 11)
ਆਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ-ਪੱਤਰ

ਕ੍ਰਮ ਨੰ.	ਆਸਾਮੀ ਦਾ ਨਾਂ	ਆਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਸਕੇਲ	ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ
1	2	3	4	5
		ਅਣ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਵਰਗ ।।। ਤਕਨੀਕੀ		
1.	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਾਸ਼ਾ ਅਫ਼ਸਰ	13	200-15-320/20-500	(ੳ) ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਸੈਕੰਡ ਕਲਾਸ ਐਮ.ਏ.;ਅਤੇ (ਅ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆਨਰਜ਼;ਅਤੇ (ੲ) ਅਨੁਵਾਦ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਸੰਪਾਦਨ, ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਕਾਰਜ ਦਾ 3 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ।
2.	ਖੋਜ ਸਹਾਇਕ(ਹਿੰਦੀ)	17	200-15-320/20-500	(ੳ) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਆਨਰਜ਼; ਜਾਂ (ਅ) ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼; ਜਾਂ (ੲ) ਲਾਅ ਗਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਐਮ.ਏ.;ਜਾਂ (ਸ) ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਜਾਂ ਫਾਰਸੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼; ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਜਾਂ ਫਾਰਸੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.;ਜਾਂ (ਹ) ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਜਾਂ ਲਾਅ ਗਰੈਜੂਏਟ ਜਾਂ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ.ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼;ਅਤੇ (ਕ) ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ, ਅਨੁਵਾਦ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਜਾਂ ਸੰਪਾਦਨ ਦਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਛਪੀ ਹੋਈ ਖੋਜ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਹੋਵੇ ।
3.	ਖੋਜ ਸਹਾਇਕ(ਪੰਜਾਬੀ)	29	200-15-320/20-500	(ੳ) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼; ਜਾਂ (ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ

				ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼; ਜਾਂ (ਏ) ਲਾਅ ਗਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਜਾਂ (ਸ) ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਿਚ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਜਾਂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਜਾਂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.; ਜਾਂ (ਹ) ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਜਾਂ ਲਾਅ ਗਰੈਜੂਏਟ ਜਾਂ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼; ਅਤੇ (ਕ) ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ,ਅਨੁਵਾਦ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਜਾਂ ਸੰਪਾਦਨ ਦਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਛਪੀ ਹੋਈ ਖੋਜ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਪੁਸਤਕ ਹੋਵੇ।
4.	ਚਿੱਤਰਕਾਰ	1	200-10-300	(ੳ) ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਾਈਨ, ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੇਸਟਲਸ਼ੇਡ ਵਿਚ ਅਮਲੀ ਕੰਮ ਦਾ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ।
5.	ਕੈਮਰਾਮੈਨ	2	150-10-300	(ੳ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ, ਦੋਵੇਂ ਰੰਗਦਾਰ ਅਤੇ ਸਿਆਹ ਤੇ ਸਫੈਦ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰੀ ਦੀ ਚੰਗੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। (ਅ) ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਪਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਅਮਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ (ੲ) ਗਰੈਜੂਏਟ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
6.	ਅਨੁਵਾਦਕ(ਹਿੰਦੀ)	22	150-10-300	(ੳ) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼; ਜਾਂ (ਅ) ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ; ਜਾਂ (ੲ) ਲਾਅ ਗਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ

				ਐਮ.ਏ.; ਜਾਂ (ਸ) ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਐਮ.ਏ.;ਜਾਂ (ਹ) ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਜਾਂ ਲਾਅ ਗਰੈਜੂਏਟ ਜਾਂ ਬੀ.ਐਸ.ਸੀ.,ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਆਨਰਜ਼; ਅਤੇ (ਕ) ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ, ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਜਾਂ ਪਰੂਫ਼ ਰੀਡਿੰਗ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
7.	ਅਨੁਵਾਦਕ(ਪੰਜਾਬੀ)	28	150-10-300	(ੳ) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼; ਜਾਂ (ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼; ਜਾਂ (ੲ) ਲਾਅ ਗਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਜਾਂ (ਸ) ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.; ਜਾਂ (ਹ) ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਜਾਂ ਲਾਅ ਗਰੈਜੂਏਟ ਜਾਂ ਬੀ.ਐਸ.ਸੀ.ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼; ਅਤੇ (ਕ) ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ, ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਜਾਂ ਪਰੂਫ਼ ਰੀਡਿੰਗ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
8.	ਪੰਜਾਬੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ	1	150-10-300	(ੳ)ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗਿਆਨ; (ਅ) ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰੀ ਤਜਰਬਾ।
9.	ਹਿੰਦੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ	1	150-10-300	ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਅਤੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਗਿਆਨ; (ਅ) 3 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰੀ

				ਤਜਰਬਾ;
10.	ਉਰਦੂ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ	*1*	*150-10-300*	(ੳ) ਉਰਦੂ ਜਾਂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ.; (ਅ) 3 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰੀ ਤਜਰਬਾ।
11.	ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨੀ	*1*	*180-10-320/16-400/20-440*	(ੳ) ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਐਮ.ਏ.,ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਅਰਥ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਜਾਂ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਹਿਸਾਬ ਦੀ ਐਮ.ਏ.; (ਅ) ਫੀਲਡ ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
12.	ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ		*150-10-300*	(ੳ)ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ , ਡਿਪਲੋਮਾ ਜਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ । ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ। ਉਰਦੂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
13.	ਸਹਾਇਕ ਕੋਸ਼ਕਾਰ(ਹਿੰਦੀ)	*1*	*116-8-180/10-250*	(ੳ) ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਜੋਂ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਬੀ.ਏ.ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆਨਰਜ਼ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਨਾਲ ਬੀ.ਐਸ.ਸੀ.ਜਾਂ ਬੀ.ਏ.; (ਅ) ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਕੁਝ ਤਜਰਬਾ; (ੲ) ਹਿੰਦੀ ਐਮ.ਏ.ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
14.	ਸਹਾਇਕ ਕੋਸ਼ਕਾਰ(ਪੰਜਾਬੀ)	*5*	*116-8-180/10-250*	(ੳ) ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਬੀ.ਏ.ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆਨਰਜ਼ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਆਨਰਜ਼ ਸਮੇਤ ਬੀ.ਐਸ.ਸੀ.ਜਾਂ ਬੀ.ਏ.; (ਅ) ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਕੁਝ ਤਜਰਬਾ; (ੲ) ਪੰਜਾਬੀ ਐਮ.ਏ.ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
15.	ਪਰੂਫ ਰੀਡਰ(ਹਿੰਦੀ)	6	*116-8-180/10-250*	(ੳ) ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਜੋਂ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਬੀ.ਏ.ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ

				ਵਿਚ ਆਨਰਜ਼ ਜਾਂ ਬੀ.ਐਸ.ਸੀ.ਜਾਂ ਬੀ.ਏ.ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਆਨਰਜ਼; (ਅ) ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਪਰੂਫ ਰੀਡਿੰਗ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਕੁਝ ਤਜਰਬਾ; (ੲ) ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਐਮ.ਏ.ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
16.	ਪਰੂਫ਼ ਰੀਡਰ(ਪੰਜਾਬੀ)	10	116-8-180/10-250	(ੳ) ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਬੀ.ਏ.ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆਨਰਜ਼ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਨਾਲ ਬੀ.ਐਸ.ਸੀ.ਜਾਂ ਬੀ.ਏ.; (ਅ) ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਪਰੂਫ ਰੀਡਿੰਗ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਕੁਝ ਤਜਰਬਾ; (ੲ) ਪੰਜਾਬੀ ਐਮ.ਏ.ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
17.	ਵਿਕਾਸ ਸਹਾਇਕ(ਹਿੰਦੀ)	1	116-8-180/10-250	(ੳ) ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਨਾਲ ਗਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਜਾਂ ਫੀਲਡ ਕਾਰਜ ਦਾ ਕੁਝ ਤਜਰਬਾ; (ਅ) ਹਿੰਦੀ ਐਮ.ਏ.ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
18.	ਵਿਕਾਸ ਸਹਾਇਕ(ਪੰਜਾਬੀ)	1	116-8-180/10-250	(ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਨਾਲ ਗਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਜਾਂ ਫੀਲਡ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਕੁਝ ਤਜਰਬਾ; (ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਐਮ.ਏ.ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ;
19.	ਕੰਪਿਊਟਰ	1	60-4-80/5-120/5-175	(ੳ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ ਅਤੇ ਟੈਬੂਲੇਟਿੰਗ ਜਾਂ ਕੈਲਕੂਲੇਟਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ; (ਅ) ਗਰੈਜੂਏਟ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
20.	ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਹਾਇਕ	1	60-4-80/5-120/5-175	(ੳ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ; ਜਾਂ (ਅ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ(ਕੇਵਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ), ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਸਮੇਤ; (ੲ) ਟਾਈਪ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਪੀਡ 30 ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਤਿ ਮਿੰਟ।

21.	ਟੇਪ ਰੀਕਾਰਡਰ	1	60-4-80/5-120/5-175	(ੳ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੇਡੀਓ ਮਕੈਨਿਕ (ਅ) ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਪਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਰੇਡੀਓ ਮਕੈਨਿਕ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ।
22.	ਕਾਪੀ-ਹੋਲਡਰ	10	50-2-70	ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ ਜਾਂ ਮੈਟ੍ਰਿਕ (ਕੇਵਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ) ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਸਮੇਤ ।
ਦਫ਼ਤਰੀ ਆਸਾਮੀਆਂ				
23.	ਸੁਪਰਡੰਟ	1	350-20-450	(ੳ) ਗਰੈਜੂਏਟ; (ਅ) ਹੈਡ ਕਲਰਕ, ਹੈਡ ਸਹਾਇਕ, ਉਪ-ਸੁਪਰਡੰਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ 5 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ।
24.	ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ(ਪਰੀਖਿਆ)	1	200-10-320/16-400/20-440	(ੳ) ਬੀ.ਏ.; (ਅ) ਹੈਡ ਕਲਰਕ, ਸਹਾਇਕ ਜਾਂ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 4 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਸਮੇਤ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਹਾਇਕ ।
25.	ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ(ਪੰਜਾਬੀ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ)	1	200-10-320/16-400/20-440	(ੳ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ; (ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਇਨਸਟਰਕਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ; (ੲ) ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ; (ਸ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵਿਚ ਖੋਜ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।
26	ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ(ਹਿੰਦੀ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ)	1	200-10-320/16-400/20-440	(ੳ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ; (ਅ) ਹਿੰਦੀ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਇਨਸਟਰਕਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਸਮੇਤ; ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਯੋਗਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ; (ੲ) ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦਾ

				ਤਜਰਬਾ । (ਸ) ਹਿੰਦੀ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵਿਚ ਖੋਜ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।
27.	ਹੈਡ ਕਲਰਕ	3	150-10-300	(ੳ) ਗਰੈਜੂਏਟ; (ਅ) ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ 6 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ।
28.	ਇਨਸਟਰਕਟਰ(ਪੰਜਾਬੀ)	19	150-10-300	(ੳ) ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਨਰਜ਼ ਸਮੇਤ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ; (ਅ) ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵਿਚ ਇਨਸਟਰਕਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਘਟੋ ਘੱਟ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ । ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ । (ੲ) ਹਿੰਦੀ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਟਾਈਪ ਦੀ ਸਪੀਡ 40 ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਲਿਪੀ ਦੀ ਸਪੀਡ 120 ਹੋਣ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।
29.	ਇਨਸਟਰਕਟਰ(ਹਿੰਦੀ)	15	150-10-300	(ੳ) ਹਿੰਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਸਮੇਤ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ । (ਅ) ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵਿਚ ਇਨਸਟਰਕਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ । ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ । (ੲ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫੀ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਟਾਈਪ ਦੀ ਸਪੀਡ 40 ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਲਿਪੀ ਦੀ ਸਪੀਡ 120 ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।
30.	ਸਹਾਇਕ	12	116-8-180/10-250	(ੳ) ਦਫ਼ਤਰੀ ਕੰਮ ਦਾ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਸਮੇਤ ਗਰੈਜੂਏਟ । (ਅ) ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਹਾਇਕ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।
31.	ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ	1	116-8-180/10-250	(ੳ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ;

32.	ਲੇਖਾਕਾਰ	2	106-6-180/8-200	(ਅ) ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ੳ) ਕਲਰਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਸਮੇਤ ਗਰੈਜੂਏਟ। (ਅ) ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਲਰਕ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
33.	ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ(ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ)	2	100-5-175	(ੳ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ; (ਅ) ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
34.	ਕਲਰਕ ਜਾਂ ਟਾਈਪਿਸਟ	68	60-4-80/5-120/5-175	(ੳ) ।। ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ; (ਅ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ; ਜਾਂ (ੲ) ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ ਸਮੇਤ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ(ਕੇਵਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ) (ਸ) ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਟਾਈਪ ਸਪੀਡ 30 ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਤਿ ਮਿੰਟ।
35.	ਸਕਰਾਈਬ	3	50-2-70	(ੳ) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ ਜਾਂ ਮੈਟ੍ਰਿਕ (ਕੇਵਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ) ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼
36	ਰੈਸਟੋਰਰ	1	45-2-75	(ੳ) ਮਿਡਲ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋਂ ਘੱਟ ਦੋ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵਾਕਫ਼ੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਨੋਟ:- ਰੈਸਟੋਰਰ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਸਾਰੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਟੈਂਡਰਡ ਦੀ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅੰਤਕਾ 'ਅ'

ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ	ਦੰਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ	ਦੰਡ ਦੇਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਿਟੀ	ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਿਟੀ
1	2	3	4
ਤਕਨੀਕੀ ---------			
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਾਸ਼ਾ ਅਫ਼ਸਰ ਖੋਜ ਸਹਾਇਕ	(ੳ) ਨਿਖੇਦੀ:	ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ	ਸਰਕਾਰ
ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਕੈਮਰਾਮੈਨ	(ਅ) ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਰੋਕ ਤੇ ਰੋਕਣ ਸਮੇਤ ਸਾਲਾਨਾ		

ਅਨੁਵਾਦਕ ਪੰਜਾਬੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਹਿੰਦੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਉਰਦੂ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ	ਤਰੱਕੀ ਜਾਂ ਤਰੱਕੀ ਰੋਕਣੀ;		
ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਸਹਾਇਕ ਕੋਸ਼ਕਾਰ ਪਰੂਫ ਰੀਡਰ ਵਿਕਾਸ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਹਾਇਕ ਟੇਪ ਰੀਕਾਰਡਰ ਕਾਪੀ ਹੋਲਡਰ	(ੲ) ਹੇਠਲੀ ਆਸਾਮੀ ਜਾਂ ਟਾਈਮ ਸਕੇਲ ਜਾਂ ਟਾਈਮ ਸਕੇਲ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਸਟੇਜ ਤੇ ਪਰਤਾਉਣਾ; (ਸ) ਅਣ-ਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਰਣ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੁੱਜੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਵਿਚੋਂ ਵਸੂਲੀ; (ਹ) ਮੁਅੱਤਲੀ; (ਕ) ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਅਗੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਿਰਯੋਗ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ । (ਖ) ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਅਗੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਿਰਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇ;		

ਅੰਤਕਾ'ਏ'

ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ	ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਿਸਮ	ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਿਟੀ	ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਿਟੀ
1	2	3	4
ਤਕਨੀਕੀ			
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਾਸ਼ਾ ਅਫ਼ਸਰ ਖੋਜ ਸਹਾਇਕ ਚਿੱਤਰਕਾਰ	(1) ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਰਕਮ ਘਟਾਉਣੀ ।	ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ	ਸਰਕਾਰ
ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਅਨੁਵਾਦਕ ਪੰਜਾਬੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਹਿੰਦੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਉਰਦੂ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਅੰਕੜਾ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ	(2) ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਧ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਉਮਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਹੋਰਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ।		

ਸਹਾਇਕ ਕੋਸ਼ਕਾਰ
ਪਰੂਫ-ਰੀਡਰ
ਵਿਕਾਸ-ਸਹਾਇਕ
ਕੰਪਿਊਟਰ

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਹਾਇਕ, ਟੇਪ
ਰਿਕਾਰਡਰ, ਕਾਪੀ ਹੋਲਡਰ
ਦਫ਼ਤਰੀ

ਸੁਪਰਡੰਟ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਹੈਡ
ਕਲਰਕ
ਇਨਸਟਰਕਟਰ ਸਹਾਇਕ
ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਲੇਖਾਕਾਰ
ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ(ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ
ਹਿੰਦੀ)
ਕਲਰਕ ਜਾਂ ਟਾਈਪਿਸਟ
ਸਕਰਾਈਬ ਰੈਸਟੋਰਰ

ਸੀ.ਡੀ ਕਪੂਰ,
ਸੱਖਿਆ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ,
ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ,
ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ